

Volumen Epistolarum, Qvas Romani Pontifices, Gregorius III., Stephanus III., Zacharias I., Paulus I., Stephanus IV., Adrianus et Pseudopapa Constantinus miserunt & reges Francorum, Carolvm Martellvm, ...

Gretser, Jacob

[München], 1613

Item exemplar Epistolæ Adriani Papæ ad Egilam Episcopum, seu Iohannem Presbyterum, de eorum sacratione, vel constantia in partibus Spaniæ prædicandum, & de Paschali festiuitate, & de prædestinatione ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65166](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65166)

strorum, sanctorum Patrum, sicut nobis intimant, videlicet B. Syluestri, atque Innocentij Papæ, pariterq; almi Hieronymi seu Isidori diuinos sermones annecte, & ex nostra Apostolica olicitana regula, Sabbatho ieiunare, firmiter atque procul dubio tenens tua non desinat sanctitas; si enim à regia non vis discedere via, prædictorum sanctorum Patrum censuram non deseras, & beati Augustini opuscula legere non prætermittas, vbi egregium prædicatorem atque doctorem suum, sanctum Ambrosium, meminit pro Ieiunio Sabbathi sanctam Catholicam & Apostolicam nostram Romanam nimis laudasse Ecclesiam, & quia, gerente Spiritu sancto, nullis tentationibus superari tuam almitatem conuicimus, eas, quas superius polliciti sumus, liquida exarationis pagina instituemus series.

Item exemplar Epistole Adriani Pape ad

Egilam Episcopum, seu Iohannem Presbyterum, de eorum sacratione, vel constantia in partibus Spania predicandum, & de Paschali festiuitate, & de predestinatione hominis, siue ad bonum, siue ad malū, & de coninuatione eorum tam in ecclis, quamq; in potu, seu & de diuersis erroribus & de eorum Pseudosacerdotibus qui viuentis viro sortiuntur uxores, & de libertate arbitrij, vel multis alijs capitulis in partibus illis contra fidem Catholicam ortis.

cam ortis.

XCVI.

ADRIANVS Episcopus seruus seruorū Dei dilectissimo nobis Egile Episcopo, seu Ioāni Presbytero. Audientes orthodoxā vestre dilectionis in Christo constantiā, atq; ita vos antique fidei cōmunio-

*Memine-
runt huius
Epistole
Bar. &
Ceni.*

munitionisq; sinceris traditionibus inhaerentes, vt mentem Christianæ deditâ veritati, nullatenus inficerent præuaricatorum vicina contagia, magnificauimus Dominum, charitatemq; vestram indefinenter laudauimus, quatenus per earum latores, videlicet Saranû diaconum, & Victorinû clericum suscipientes vestre dilectionis affatus, enucleatius eos referantes, liquido informati sumus, & quoniam pro sedis Apostolicæ principatu, cuius sollicitudo delegata diuinitus cunctis debetur Ecclesiis, quam laudabiliter fidei veritatem noueritis & quam sollicite dominico gregi deuotione officij pastoralis impendatis, frater noster Wulcharius Archiepiscopus prouinciæ Galliarum, cui & licentiam dedimus de vestris ordinationibus atq; auctoritatem dirigere, vos pro orthodoxæ fidei sanctæq; Catholicæ Ecclesiæ prædicatione, in partibus Spaniensis prouinciæ pro vobis nobis insinuauit, magnisque gaudiis triumphamus, cum vbiq; terrarum, Dominû Sabbaoth, semen puræ Confessionis reliquisse cognoscimus, quod non in petrosâ deueniens, æstu tentationis exaruit, nec viæ proximum cecidit, vagantibus inimicis expositum, nec in spinis irruit suffocandum, sed in bonam terram piæ deuotionis, vestra coelesti satione, dispersum in tricesimum & sexagesimum fructû, centenariumque proficit; perfectionem scilicet frumenti Dominici mystica locutione designans.

Quapropter exultantibus animis confidentius incitamus, vt ab omni pestis incursum pectora vestra sapienter intemerata seruetis, quoniam *qui perseverauerit in finem, hic saluus erit. Dominus prope est, nihil solliciti sitis:* si quidem maior est, qui in nobis est, quam qui in hoc mundo, regnumq; Domini intra nos esse, scriptura testatur.

Matth. 14.
Phil. 4.

testante fit certum. Quamuis ergo magna locorum interualla nos diuidant, si in vnitae fidei nostrae perseueraueritis, vobiscum sumus; tantum, vt sit, auxiliante Domino, constantia perseuerans; dicente Apostolo: *Vobis enim datum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed etiam, vt pro ipso patiamini.* Ad quam fortitudinem sanctarum mentium roborandam, dilectione vestram iam fatus sanctissimus Archiepiscopus * nos * ad illi licentiam cedentes, pro Apostolicæ fidei amore direxit, quibus merito persistentes integritate ornari vsq; ad coronam brauij, exoptare non dubitami.

Ferebatur siquidem in ipsis vestris apicibus, quod multi in partibus illis in insipientiam atq; cordis dementiam deuoluti nostræ relationis atque admonitionis seriem, secundum venerandi Nicæni concilij institutionem, de paschali Festiuitate editam, contemnere audent. *Quod si * plenilunium, quarto decimo scilicet die luna, sanctum Pascha minimè sit celebratum, sed prætermissio eodè quinto decimo die, in alio sequentis septimana Dominico, quod est vicesimo secundo luna die, paschalis Festi gaudia pronunciantur celebranda.* Quod si interius mente perpenditur magni ac venerandi Nicæni Concilij trecentorum decem & octo sanctorum Patrum simul cõuenientium promulgata Paschalium Festiuitatum ratio, procul dubio omnis error, omnisque ambiguitas ab hæsitantium cordibus auferetur, sed dum plerique propria commenta, vt acuti, perspicaces, & mundanæ scientiæ gnari spiritualis verò eruditionis ignari, vendicare desudant, olitanam patrum traditionem desidia ignauia prætereunt, & vera mendacio obumbrare inhiant.

Synodo Nicæna aduersari ostendit. Hæc tamen ex sequenti Epistola Sibi de eodem argumento verum differitur, corrigere licebit. Peccauit enim librarius omissione quorundam.

* Locum, corruptum. Quorundam in Hispaniis hæc erat sententia, Et si plenilunium existet Dies Sabbathi, atq; adeo 14. Luna Sabbatum esset, pascha nõ celebraretur sequenti 15. Die, licet esset Dominica; sed differretur in XXII. diem. Hanc opinionem oppugnat Pontifex, canonicus.

In eodem quippe magno Nicæno Concilio decennouenali cyclo patrum confirmato sententia, ita inter cætera ibidem fertur promulgatum: quod non amplius, quam vsq; ad vicesimam primam lunę diem, huius sacræ festiuitatis solemnia dilatentur. Quam Paschæ rationem & Antiochenum demum venerandū corroborans concilium, inter reliqua, ita inibi, in primo scilicet capitulo, constat exaratum: *Omnes, qui ausi fuerint dissoluere definitionem sancti & Magni Nicani Concilij, congregati sub presentia piissimi & venerandissimi principis Constantini, de salutifera sancti Paschæ sollemnitate, excommunicandos, & ab Ecclesia esse abiiciendos censemus; & si tamen contentiosius aduersa ea, quæ bene sunt statuta, perstiterunt, atrocioribus porro summissuros interdictionibus censuerunt.* Nam & beatissimus Dionysius in ea, quam de ratione Paschæ promittit epistola, ita ait: *A duodecimo Kalendarum Aprilium die cunctorum orientalium sententia, Aequinoctij cursus vernalis consequatur, decreuerunt, maximè Aegyptiorum peritiam, qui, ut huius calculationis gnari doctiq; sunt, inquirendam specialiter adnotatur, ** in quo etiã, si luna quarta decima celebrandum Pascha, sancta Synodus Nicæna sine ambiguitate firmavit.

* Hæc corrigi possunt ex sequenti Epistola.

Exod. 12.

Attendite, dilectissimi nobis, & illud, quod beatus Proterius Alexandrinæ Ecclesiæ præsul, prædecessori nostro, beatissimo Leoni Papæ, ob, piæ memoriæ, Marciani principis iussum direxit, post plurima enim ita ait: *Olim quippe Dominus per c Moysen significans dicit: mensis iste vobis initium Mensium, primus erit in Mensibus anni, & facies Pascha Domino Deo tuo, quarta decima Die Mensis primi. Et post pauca subiunxit dicens: Si quando in die Dominico quarta decima Luna reperta, in sequenti septi-*

Septimana est dilatanda festiuitas, sicut & veteres patres nostri fecerunt, quartas decimas lunas occurrentes in aliam Dominicam transferentes.

Vnde constat, dilectissimi, non amplius huius venerandæ festiuitatis solennitatem differri, quam vsq; in vicesimam primam lunæ diem, iure obseruantes hebdomadæ dierum numerum, dum solaris cursus à Lunæ cursu omnino discordat; quoniam in sex quidem diebus creator omnium Dominus æthereum firmamentum, omnemq; eius ornatum, rutilantia equoris, atque telluris gignentia, ac elementorum materiam & cunctorum reptilium animantia patrauit, & postrema è limo hominem finxit feria, & in septimo die requieuit ab omni opere, quod patrarat. His nempe septem diebus à quarto decimo lunæ die, quod est plenilunium, si Dominica tamen occurrerit, quæ est prima & sancta dies, pro eo, quod non oportet in ea ieiunare, intermissis, in alia Dominica, quæ est sancta & prima dies vicesima prima luna, rationis ordo exigit à Christianis sanctum Pascha celebrandum; nam si in Sabbatho quarta decima luna aduenerit, nõ est intermittenda subsequens Dominica, quinta decima videlicet lunæ dies, venerantes eandem Dominicam, quæ est prima Sabbathorũ dies, in qua lux, iubente Deo, in ipso mundi exordio prodiit, in qua & vera lux Saluator noster ab inferis carne resurrexit. Nã si octo dies, à 14. lunæ die, quando ieiuniũ soluitur, intermittuntur, vt in 22. die lunæ Paschalis festiuitas dilatetur, ergo iam nõ septimana, id est, hebdomada, sed octoada, vt stolidi quiq; & vecordes definiunt, dicenda atque obseruanda est. Intuendum quippe & illud ratio suadet, quod septem Hebdomadæ, & non octo intermit-

tuntur à Paschali Festiuitate vsq; ad sanctam Pentecostem, in qua Paraclitum spiritum à patre redemptor noster, Dei viui filius, post gloriosam resurrectionem suam, sanctis suis Apostolis misit; pro quo regia gradimur via, & non declinabimus penitus per tortuosum, & dumis ac tribulis repletum callem; pergant per eam hi, qui cupiunt noua figmenta, & scelerum monumenta componere, vt merito spinæ & tribuli generentur eis.

* compar.
sibus.

Iam quidem dudum decessores & prædecessores nostri, sancti Pontifices, pro hac quæstione, simulque hæresi, illis * comparibus monitorium atq; adhortationem dirigentes, congruis epistolis B. Cyrilli atque Theophili, nec non & aliorum sanctorum Patrû, quas denumerare longum est, promulgantes docuerunt, quas vestræ dilectioni gnaras esse dubium non est; pro quo non silemus, charissimi, impensius commonere, vt à falsis fratribus caueatis, & in eo modo, quo sancta nostra Romana Ecclesia, caput omnium Ecclesiarum, Dei Paschalem celebrat sollempnitatem, & vos procul dubio celebrare studeatis; vt sicut pares nos Christianorum fidei religio efficit, æquales nimirum in festiuitatibus efficiat.

Insinuauit dilectio vestra & hoc, quod quidã pollicentes atq; in errore perseuerantes prædicant, vt qui non ederit pecudum aut suillum sanguinem, & suffocatum, rudis est aut ineruditus; nos quidem Apostolicis præceptis imbuti atq; eruditi, confirmantes prædicamus, quod si quis pecudum aut suillum sanguinẽ, vel suffocatum manducauerit, non solum eruditionis totius alienus, sed ipsius quoq; intelligentiæ comûnis prorsus extraneus, sub anathematis vinculo obligatus, in laqueos incidat Diaboli. Illud

Illud autem, quod alij ex ipsis dicunt, quod præde-
 stinatio ad vitam, siue ad mortem, in Dei sit potestate; *Hac omnia
 reperies
 quodq; in
 Epistola se-
 quenti.*
 alij iterum dicunt; vt quid rogamus Deum, ne vinca-
 mur tentatione, quod in nostra est potestate, quasi
 libertate arbitrij? Reuera enim nullam rationem red-
 dere vel accipere valent, ignorantēs B. Fulgentij Epi-
 scopi ad Eugippium presbyterum contra Sermones
 cuiusdam Pelagiani opuscula directā, quibus infra,
 multa idem pater docens hæc verba subiungit: *Illi au-
 tem, dum pro se gratiam solum reprehensibiliter intromittūt,
 in se damnabiliter caleauerunt, qui alios ad vitam, alios ad
 mortē asserunt destinatos, aduerte, quibus se impietatis nexi-
 bus ligant: si ad bonum prædestinatus sum, contra malum resi-
 stere, necesse mihi non erit; si vero ad malum natus, bonum
 mihi exercere nihil proderit. Ac sic in vtraq; parte intercluso
 appetitu laudis & gloria; vnus securitate, alius desperatione
 torpescit: ac per hæc ociabitur omnis iustitia exercitatio: Ora-
 tio cessabit, languebit operatio. Sed non ita est, quin potius in-
 cessanter oremus, quia ipse Dominus dicit; sine intermissione
 orate, ne intretis in tentationem. Nihilominus contra omne
 peccatum non solum oratione, sed etiam labore luctemur: quia
 ipse Dominus præsentī lectione testatus est, quia vnusquisque
 propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.*

*Hæc verba, quibus Auctor Sermonis illius, veritatē præ-
 destinationis nititur oppugnare, inconsiderate atq; indiscrete
 prolata, Deo nos adiuuante, monstramus, &c.*

Et post cætera: Opera ergo misericordie ac iustitie sue
 preparauit Deus in æternitate incommutabilitatis sue, & si-
 cut futurorum operum suorum nunquã fuit ignarus, sic in eo-
 rundem operum preparatione, numquam improvidus; præ-
 parauit ergo iustificandis hominibus merita; preparauit iisdē
 glorificandis & præmiis, malis verò non preparauit voluntates

Rom. 8.

tes malas, aut opera mala, sed preparauit eis iuste & aeterna supplicia; haec est aeterna praedestinatio futurorum operum Dei, quam, sicut nobis Apostolica doctrina semper insinuari cognoscimus, sic etiam fiducialiter predicamus; beatus enim Paulus, praedestinationem eorum, quos Dominus gratis saluat, & euidenter & frequenter insinuat: ipse enim dicit de Deo. Nam quos praesciuit, & praedestinauit, conformes fieri imaginis filij eius ut sit ipse primogenitus in multis fratribus, & post: quos autem praedestinauit, hos & vocauit; & quos vocauit, hos & iustificauit: quos autem iustificauit, illos & glorificauit. Non utiq; alios, sed quos praedestinauit, hos vocauit, hos iustificauit. Nihil incertum in Dei operibus nutat, quia nihil sua praedestinationis euacuat; praedestinationis igitur sua opera uocatione Deus inchoat, glorificatione consummat. Non tamen in omnibus quos uocauit, sed quos secundum propositum uocat; diligentibus enim Deum omnia cooperantur in bonum, his, qui secundum propositum uocati sunt.

Item post multa: Teneatur ergo praedestinationis ueritas à fidelibus cunctis, quia quisquis diuinum non credit in hac praedestinatione consiliu, non perueniet ad gloriosum eiusdem praedestinationis effectum; quisquis autem non est praedestinatus ad gloriam, inuenitur sine dubio praescitus ad poenam; qua ideo in Dei nomine, preparatione praedestinata, cognoscitur, ut per eam infidelitas atque iniquitas puniatur; propter quod beatus Iudas Apostolus, quosdam destinatos dicit in iudicium, his uerbis subintroierunt enim quidam homines impij, qui olim praescripti & praedestinati erant in hoc iudicium Dei nostri. Vigilanter autem in doctrina Spiritus sancti praedestinos impios non dicit ad peccatum, sed ad iudicium, id est, non ad impietatem, sed ad punitionem. Non enim praedestinati sunt ad hoc, quod vitiosas impietates admittunt, sed ad illud quod iudicio aequitatis diuina recipiunt. Ipsoru enim opus est,

est, quod impie faciunt, Dei autem opus est, quod iuste recipiunt.

Item post cætera: Proinde quod Auctor illius sermonis subsequenter adiunxit dicens. *Quin potius incessanter oremus, quia ipse Dominus dicit; sine intermissione orate ne intretis in tentationem, & post; nihilominus contra omne peccatum, non solum oratione, sed etiam labore luætemur.* Matth. 26.
 Et iterum: sic laborantes vocat Dominus dicens. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego vos reficiam. Sed nos à Deo humiliter gratiam poscimus, quam collaborantem iugiter habeamus, per quam nos Deus & in labore custodiat, & ad mercedem, peracto labore, perducatur.* Matth. 11.

Porro, dilectissimi, diuersa capitula, quæ nobis innotuistis, id est, quod multi dicentes Catholicos se, communem vitam gerentes cum Iudæis, & nõ baptizatis paganis tam in escis, quamq; in potu, seu & diuersis erroribus, nihil pollui se inquit; & illud quod inhibita est, vt nulli liceat iugum ducere cum infidelibus; ipsi enim filias suas cum alio benedicant, & sic populo gentili tradetur; & quod sine examinatione præfati Presbyteri, vt præsent, ordinantur; & aliud quoque immanis inualuit error & perniciosus, vt etiam, viuentis viro, mulieres in connubio sibi sortiantur ipsi pseudo sacerdotes, simulq; & de libertate arbitrij, & alia multa; sicut fati estis, quæ longum est dicere; quid multis vobis hæresum singula scribam? quia olim tempus est, quod Priscilliani dogmatis impleuerunt; Quapropter dilectissimi, oportet vestram industriam sollertissime vigilare & sicut decet Domini sacerdotes nullos vos canones ignorare, nec quidquam facere, quod Patrum possit regulis obuiare. Quæ enim à nobis res digna seruabitur.

si De-

si Decretalium norma constitutorum, pro aliquorum libito, licentia populis permiffa frangatur? Vndè constat, vt si quis de prædictis capitulis obnoxius reperietur, profectò is regulariter consortio fidelium Dei, vt-pote corruptor patrum traditionum, extorris efficiatur, & in æterna condemnatione inueniatur.

Cauendum ergo dilectioni vestræ est magnaue diligentia prohibendum, ne per huiusmodi homines extincta dudù scandala suscitentur, & de exciso olim dogmate aliquid in prouincia eiusdem mali germen oriatur, quod non solum in radicibus suis crescat, sed etiam sanctæ Ecclesiæ subolem veneno sui odoris inficiat. Qui correctos se videri volût, ab omni suspicione se purgent, & obediendo vobis probet se esse nostros, quorum si quisquam salubribus præceptis satisfacere detractauerit, siue ille clericus, siue laicus, ab Ecclesiæ societate pellatur ne perditor animæ suæ, salutis insidietur alienæ, & sicut per nos, seu almû Archiepiscopum, in prædicatione orthodoxæ fidei directi sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ob amorem B. Petri, principis Apostolorum concordés prædicatè, vt sicut vnus est pastor noster Christus Dei viui filius, omnes simul in vno eius efficiamur aggregati ouili, & quemadmodum vnus capitis sumus membra, vnû efficiamur corpus in Christo Iesu Domino nostro, promerentes eius, quam sanctis suis contulit cultoribus, qui eius præcepta custodiunt, & ab initio mundi diuinæ eius placuerunt maiestati, desiderabilem promissionem, quam ait: *Ve-*

Matth. 23.

*nite benedicti patris mei, percipite regnum vobis
preparatum ab origine
mundi.*

Item